

*Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки
Педагогічний інститут
Кафедра педагогіки*

Л. І. Корміна

**Методика викладання дисциплін за фахом
у вищих навчальних закладах**

Методичні рекомендації до курсу

Луцьк
Вежа-Друк
2016

УДК 378.016:378.22(07)

ББК 74.580.22п.я7

К 66

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 8 від 14.04.2016 р.)

Рецензенти:

Муляр О. П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти;

Остапівська Т. П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики природничо-математичних дисциплін початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Корміна Л. І.

К 66 Методика викладання дисциплін за фахом у вищих навчальних закладах : методичні рекомендації до курсу / Л. І. Корміна. – Луцьк: Вежа-Друк, 2016. – 52 с.

Навчально-методичне видання містить програму навчального курсу, зміст практичних занять та методичні вказівки магістрам щодо підготовки до них, завдання для самостійної роботи. Подано зразки модульних контрольних робіт, питання для підсумкового контролю знань студентів з навчальної дисципліни, список рекомендованої літератури.

Навчально-методичне видання адресоване викладачам та студентам вищих навчальних закладів.

УДК 378.016:378.22(07)

ББК 74.580.22п.я7

© Корміна Л. І., 2016

© Східноєвропейський
національний університет
імені Лесі Українки, 2016

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Програма навчальної дисципліни	6
Практичні заняття.....	10
Завдання для самостійної роботи.....	25
Зразки модульних контрольних робіт	27
Перелік питань для підсумкового контролю з курсу.....	41
Рекомендована література.....	45

ВСТУП

Навчальна дисципліна належить до циклу нормативних дисциплін у системі підготовки ступеня «магістр».

Вивчення педагогіки та методики викладання у вищих закладах освіти є важливою умовою формування загальної та педагогічної культури магістрів як фахівців вищого кваліфікаційного рівня, які в майбутньому поповнять склад науковців у різних галузях науки та викладацький корпус вищих навчальних закладів.

Курс «Методика викладання дисциплін за фахом у вищих навчальних закладах» має ознайомити магістрів з методологічними, психолого-педагогічними та методичними основами організації навчального процесу у вищій школі.

Проведення занять пропонованого курсу вимагає застосування різноманітних методик. Важливим є здійснення проблемного підходу в лекційному викладанні, під час семінарських занять, в організації самостійної роботи магістрів. Доцільними є різні форми роботи студентів: індивідуальна, диференційно-групова, фронтальна.

Навчальна дисципліна включає два модулі.

У межах першого модуля визначено два змістові модулі.

У першому змістовому модулі «Загальні засади методики викладання у вищій школі» розкриваються методологічні та теоретичні основи методики викладання, її функції, об'єкт, предмет; характеризується діяльність суб'єктів педагогічної взаємодії; розкривається сутність та специфіка діяльності викладача ВНЗ; психологічна структура професійно-педагогічної діяльності; дається характеристика емоційної сфери педагога; розкриваються механізми формування навичок професійної уваги викладача, його творчого (робочого) самопочуття; характеризуються вікові та психологічні особливості студентів.

У другому змістовому модулі «Дидактико-методичні основи навчального процесу у вищих навчальних закладах»

розкриваються основні дидактичні концепції; висвітлюються сучасні методи, форми організації навчання у вищих закладах освіти; аналізуються новітні технології навчання; розкриваються концепції, основи теорії, методики і методології викладання навчальних дисциплін у ВНЗ.

Другий модуль передбачає здійснення контролю з кожного змістового модуля з метою з'ясування рівня засвоєння студентами змісту конкретного модуля.

Працюючи над вивченням курсу, магістр має засвоїти такі **знання**:

- методологічні, логічні, науково-педагогічні, психолого-педагогічні, нормативно-правові засади методики викладання навчальних дисциплін;

- сутність та особливості процесу навчання у вищих закладах освіти, зміст вищої освіти, принципи, методи, форми організації навчального процесу, способи перевірки й оцінки знань та умінь студентів;

- основи навчально-методичної діяльності викладача ВНЗ.

Студент повинен оволодіти **уміннями**:

- моделювання навчального процесу у межах викладання конкретної навчальної дисципліни;

- добору і композиції змісту інформації, яка подається студентам;

- проектування діяльності студентів;

- організації різних видів діяльності студентів;

- встановлення педагогічно доцільних стосунків з суб'єктами навчального процесу;

- ведення науково-методичної роботи, дослідно-експериментальних форм педагогічної діяльності;

- системного аналізу педагогічних явищ;

- постійно підвищувати свою педагогічну культуру; використовувати досягнення педагогічної науки і практики у власній діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Загальні засади методики викладання у вищій школі

Тема 1. Методика викладання в системі педагогічних наук (год – 2)

Витоки походження «педагогіки» й етапи її розвитку. Педагогіка як наука та практика навчання і виховання людей різних вікових категорій. Джерела педагогіки. Основні функції педагогічної науки: теоретична, конструктивно-технологічна, прогностична. Диференціація та інтеграція педагогічного знання. Система педагогічних наук. Методика – галузь педагогічної науки, яка досліджує теоретичні, практичні і технологічні основи викладання навчальних дисциплін. Форми і типи зв'язків педагогіки з іншими науками. Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта. Парадигми освіти та виховання у світовій та вітчизняній педагогічній практиці: парадигма «знання, уміння, навички»; когнітивна парадигма розвивального навчання; гуманістична парадигма; прагматична парадигма; парадигма об'єктивного сенсу. Освіта як система. Аналіз моделей освіти. Основні напрямки розвитку сучасної освіти: гуманізація, гуманітаризація, диференціація, диверсифікація, стандартизація, багатоваріантність, багаторівневність, фундаменталізація, інформатизація, індивідуалізація, безперервність.

Тема 2. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача ВНЗ (год – 2)

Сутність професійно-педагогічної діяльності (соціономічна, виконавська метадіяльність). Педагогічна діяльність як цілісна, динамічна система. Основні компоненти психологічної структури педагогічної діяльності: гностичний, проектувальний, конструктивний, організаційний, комунікативний. Функції викладача ВНЗ. Характеристика компонентів праці викладача вищої школи: навчально-педагогічна діяльність, навчально-методична діяльність, організаційно-методична робота, науково-дослідна робота, виховна робота зі студентами. Професіоналізм діяльності педагога: сутність та структура. Професіоналізм

знань. Професіоналізм спілкування. Професіоналізм самовдосконалення.

Тема 3. Саморегуляція в роботі викладача ВНЗ (год – 2)

Емоційна культура педагога як складова педагогічної майстерності. Формування психофізичної свободи педагога. Фізична і психічна саморегуляція. Засоби керування психологічним самопочуттям.

Тема 4. Формування навичок професійної уваги педагога (год – 2)

Увага – підґрунтя внутрішньої техніки педагога. Роль уваги викладача та студентів у здійсненні педагогічної взаємодії. Характеристики уваги педагога. Прийоми завоювання уваги особистості у навчальному процесі. Спостережливість і невербальне спілкування педагога. Невербальні параметри спілкування і спостереження: просодика, екстралінгвістика, міміка, пантоміміка, проксеміка.

Тема 5. Студент як об'єкт-суб'єкт навчально-виховного процесу (год – 2)

Вікові особливості студентської молоді. Характеристика розвитку психічних функцій у студентському віці. Механізми соціалізації особистості в період навчання у вищих закладах освіти. Особливості адаптації молоді у вищому навчальному закладі. Форми соціально-педагогічної адаптації студентів: формальна, соціальна, дидактична. Труднощі адаптації першокурсників. Типологія сучасного студентства в психолого-педагогічній літературі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Дидактико-методичні основи навчального процесу у ВНЗ.

Тема 1. Загальнодидактичні і конкретно-методичні аспекти взаємозв'язку дидактики та предметних методик (год – 2)

Дидактика як галузь педагогічної науки, її об'єкт, предмет. Основні категорії дидактики. Становлення методики як самостійної педагогічної дисципліни. Об'єкт, предмет, завдання окремих методик. Методологічна функція дидактики стосовно методики. Теоретична і прикладна функції предметних методик. Методологічні, логічні, науково-педагогічні, психолого-педагогічні, нормативно-правові засади методики викладання. Проблеми дидактики та методики викладання навчальних дисциплін у вищій школі. Забезпечення якості освіти – потреба сучасної педагогічної практики. Показники якості освіти.

Тема 2. Процес навчання як спільний об'єкт наукового дослідження дидактики і методики (год – 2)

Сутність та структура процесу навчання. Особливості процесів викладання та учіння. Структура діяльності суб'єктів навчального процесу. Характеристика навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів. Мотиви учіння студентів. Поняття дидактичних законів і закономірностей та їх характеристика. Загальнодидактичні принципи навчання. Принципи навчання у вищій школі як відображення особливостей навчального процесу у ВНЗ. Реалізація принципів навчання у вищій школі з урахуванням специфіки навчальної дисципліни.

Тема 3. Зміст освіти у вищій школі (год – 2)

Рівні вищої освіти. Ступені вищої освіти. Поняття змісту освіти. Основні елементи змісту освіти. Стандарти вищої освіти. Вимоги до освітньої програми. Основні напрями оновлення змісту навчання в у вищій школі. Характеристика державних документів та навчально-методичних комплексів, які закріплюють зміст освіти у вищих навчальних закладах (навчальний план, програма навчальної дисципліни, робоча навчальна програма дисципліни, підручник, посібник).

Методичні основи відбору та композиції змісту навчального матеріалу в межах завдань, програм, посібників.

Тема 4. Методи навчання у вищій школі (год – 2)

Визначення і структура методу навчання. Сучасні вимоги до методів навчання у вищій школі. Класифікація методів навчання. Характеристика окремих груп методів навчання. Методична підготовка педагога до ефективної реалізації методів навчання в реальному навчальному процесі. Методи навчання як складова предмета методики викладання навчальної дисципліни за фахом.

Тема 5. Форми організації навчання у ВНЗ. Методика підготовки та проведення лекції (год – 2)

Загальне поняття про форми організації навчання. Особливості та ознаки лекційно-практичної системи навчання. Роль лекції в навчальному процесі вищої школи: переваги та недоліки. Функції лекції. Види лекцій: 1) за дидактичними завданнями (вступна, тематична, настановча, оглядова, заключна); 2) за способом викладу навчального матеріалу (проблемна, лекція-візуалізація, лекція-дискусія, лекція із запланованими помилками та ін.). Технологія підготовки викладача до лекції: формулювання теми; складання попереднього плану; добір і вивчення відповідної літератури; складання розгорнутого плану; структурування змісту навчального матеріалу; зіставлення змісту лекції зі змістом підручників та посібників з навчальної дисципліни; з'ясування питань для самостійного опрацювання студентами; оформлення конспекту лекції. Вимоги до методики читання лекції: обґрунтування мети лекції; чітка структура лекції; доступність і науковість викладу; забезпечення зворотного зв'язку; професійна спрямованість навчального матеріалу; мовна культура викладача та ін.

Тема 6. Методика організації навчального діалогу (год – 2)

Основні типи соціально-дидактичних відносин у процесі навчання. Параметри активної суб'єктної позиції у навчальному процесі. Властивості діалогічних відносин. Діалог як одиниця

педагогічної взаємодії. Особливості та функції навчального діалогу. Діалог як засіб формування творчого стилю розумової діяльності студентів. Види інтелектуальних задач та етапи їх розв'язання. Потреба в самоосвіті як властивість особистості. Характеристика рівнів самоосвіти студентів.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА: МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СПІЛКУВАННЯ ВИКЛАДАЧА ЗІ СТУДЕНТАМИ

Мета: розкрити роль комунікативності педагога в професійній діяльності, необхідність комунікативного самовиховання.

Опорні поняття: комунікативність, гіперкомунікативність, гіпокомунікативність, комунікабельність, стилі педагогічного спілкування, рівні педагогічного спілкування, бар'єри у спілкуванні, стереотипи у спілкуванні, професіоналізм педагогічного спілкування, педагогічна позиція.

Зміст заняття

1. Спілкування як компонент педагогічної діяльності. Функції спілкування.
2. Сутність та ознаки професійно-педагогічного спілкування.
3. Рівні педагогічного спілкування.
4. Стилi педагогічного спілкування.
5. Бар'єри у спілкуванні викладача і студентів, шляхи їх подолання.

Методичні вказівки

Готуючись до заняття, зверніть увагу на практичне значення проблеми. Адже саме завдяки механізмам спілкування можливі

навчання, виховання, формування особистості, взаємний обмін духовними цінностями.

Аналізуючи рекомендовану до теми літературу, усвідомте, що стрижнем фахової підготовки педагога має стати формування його здатності до діалогічно побудованої взаємодії зі студентами і здійснення в такий спосіб гуманістично орієнтованого навчально-виховного процесу.

Опрацьовуючи монографії з проблеми педагогічного спілкування, ознайомтеся з характеристикою стилів та рівнів педагогічного спілкування.

Зверніть особливу увагу на бар'єри, які заважають спілкуванню викладачів і студентів, обдумайте і запропонуйте конструктивні шляхи їх усунення.

Пропоновані до заняття завдання і запитання спрямовані на розвиток інтересу до проблеми педагогічної комунікації, формування окремих комунікативних умінь студентів.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити програму самовиховання комунікативності.
2. Узагальнити практичні поради щодо організації продуктивного спілкування педагога зі студентами.
3. Підготувати мікровиступ перед студентами (на 3 хвилини) на власну тему.

Література

1. Бодалев В.Н. Личность и общение. – М., 1983.
2. Добрович А.В. Воспитателю о психологии и психогигиене общения. – М., 1987.
3. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении. – М., 1987.
4. Карнеги Д. Как завоевывать друзей и оказывать влияние на людей. – М., 1989.
5. Леви В. Искусство быть другим. – М., 1986.
6. Лучшие психологические тесты. – Петрозаводск, 1992.
7. Лупьян Л.Н. Барьеры общения, конфликты, стресс. – Липецк, 1986.

8. Методы психологической диагностики. – Вып. 1. – М., 1993.
9. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник. – К.: Авалем. видав., 2003.
10. Практическая психология в тестах, или Как научиться понимать себя и других. – М., 2003.
11. Скотт Дж. Г. Конфликты. Пути их преодоления. – К., 1991.
12. Сучасний вчитель як суб'єкт педагогічної комунікації: Кн. Для вчителя/За ред. С.О. Муратова. – К.: Нак. думка, 2003.
13. Учителю о педагогической технике / Под ред. Л.М.Рувинского. – М., 1987.
14. Фурмановская Н.И. Речевой этикет и культура общения. – М., 1989.
15. Юсупов И.М. Психология взаимопонимания. – Казань, 1991.

ЗАНЯТТЯ №2

ТЕМА: ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ

Мета: розкрити сутність педагогічної майстерності, усвідомити необхідність розвитку професійних якостей і умінь, сформуванати уявлення про саморегуляцію та її роль у діяльності педагога.

Опорні поняття: педагогічна майстерність, педагогічна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка, робоче (творче) самопочуття, саморегуляція, засоби керування психологічним самопочуттям, емпатія, перцепція, педагогічна взаємодія, професійне самовдосконалення.

Зміст заняття

1. Поняття педагогічної майстерності.
2. Характеристика елементів педагогічної майстерності:
  - а) гуманістична спрямованість педагогічної діяльності;
  - б) професійна компетентність;
  - в) педагогічні здібності;
  - г) педагогічна техніка.

3. Педагогічна техніка як форма організації поведінки:
  - а) внутрішня техніка педагога;
  - б) зовнішня техніка педагога.

Методичні вказівки

Вивчення даної теми сприятиме усвідомленню студентами важливості розвитку професійно значущих здібностей, умінь, педагогічного мислення вже у період навчання у вищому навчальному закладі.

Освоюючи зміст заняття, необхідно чітко зрозуміти, що педагогічна майстерність – це комплекс властивостей педагога, які забезпечують високий рівень самоорганізації його професійної діяльності. Зверніть увагу на зміст складових елементів педагогічної майстерності, що дозволить з'ясувати системність цього явища в педагогічній діяльності.

Вивчаючи проблему педагогічної майстерності та виконуючи запропоновані практичні завдання, переконайтеся у необхідності розвитку таких якостей майбутнього педагога як спостережливість, емпатія, емоційна стабільність.

Опрацьовуючи літературні джерела, особливу увагу слід звернути на шляхи і засоби розвитку почуттєвої сфери педагога як найважливішого зі складників його педагогічної майстерності.

Завдання для самостійної роботи

1. Провести тестування з метою діагностики рівня емоційної стабільності і здатності до керування психологічним самопочуттям.
2. Систематизувати практичні поради «Як навчитися володіти собою».
3. Порівняти поняття «педагогічна творчість» і «педагогічна майстерність». Висловити власне ставлення до тези: «Педагогічна праця нетворчою не буває».

Література

1. Беляев Г.С., Лобзин В.С., Копылова И.А. Психологическая саморегуляция. – Л., 1983.

2. Габдреева Г.Ш. Самоуправление психическим состоянием. – Казань, 1981.
3. Изард К. Психология эмоций. – СПб.: Питер, 2000.
4. Ильин Е.П. Эмоции и чувства. – СПб.: Питер, 2002.
5. Карнеги Д. Как перестать беспокоиться и начать жить. – К., 1992.
6. Львова Ю.Л. Творческая лаборатория учителя. – М., 1985.
7. М'ясоїд П.А. Загальна психологія. – К., 2000.
8. Немов Р.С. Психология. – М., 1994.
9. Орлов Ю.М. Восхождение к индивидуальности. – М., 1991. – С. 33-52, 104-131, 229-231.
10. Палеха Ю.І., Герасимчук В.І., Шиян О.М. Основи психології та педагогіки. – к., 1999.
11. Практическая психология в тестах, или Как научиться понимать себя и других. – М., 2003. Педагогічна майстерність / За ред. І.А. Зязюна. – К., 2004.
12. Педагогічна майстерність / За ред. І.А. Зязюна. – К., 2004.
13. Карамушка Л.М., Зайчикова Т.В. Синдром «професійного вигорання» у вчителів: гендерні аспекти. – К., 2003.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ЗАНЯТТЯ № 3

ТЕМА: МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГА ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ВНЗ

Мета: розкрити сутність, переваги та недоліки різних методів навчання, усвідомити критерії вибору оптимального методу навчання в конкретній навчальній ситуації.

Опорні поняття: метод навчання, прийом навчання, класифікація методів навчання, інтерактивні методи навчання.

Зміст заняття

1. Визначення і структура методу навчання.
2. Класифікація методів навчання.
3. Характеристика окремих груп методів навчання.
4. Критерії вибору методів навчання.
5. Сучасні вимоги до методів навчання у вищій школі.

Методичні вказівки

Готуючись до заняття, зверніть увагу на практичне значення проблеми. Адже методи навчання є важливою складовою предмета методики викладання навчальних дисциплін. Від методів навчання значною мірою залежить реалізація змісту, цілей, завдань вивчення конкретних навчальних предметів, формування у студентів глибоких знань, професійних умінь і навичок, розвиток критичного, творчого мислення особистості.

Працюючи над темою, усвідомте, що викладання кожної навчальної дисципліни потребує врахування її специфіки і відповідно – обрання доцільних методів освоєння навчального матеріалу. Зверніть увагу на критерії вибору методів навчання.

Переконайтеся, що методи навчання виконують різні функції: навчальну, мотиваційну, виховну.

Опрацьовуючи наукову літературу, з'ясуйте, що існування різних класифікацій методів навчання зумовлене складністю самого поняття «метод», розгляд якого передбачає виділення його зовнішньої і внутрішньої, формальної і змістової сторін. Тому питання класифікації методів навчання є дискусійною дидактичною проблемою.

Усвідомте, що ефективна реалізація методів навчання вимагає теоретичної підготовки педагога й майстерного володіння методичними основами викладання.

Завдання для самостійної роботи

1. Навести приклади інтерактивних методів навчання студентів та розкрити їхню сутність.
2. Обґрунтувати виховні функції методів навчання у ВНЗ.
3. Визначити методичні основи формування критичного стилю мислення студентів.

Література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія, теорія / А.М.Алексюк. – Київ: Либідь, 1998. – 560 с.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К.: Знання, 2005.
3. Малафіїк І.В. Дидактика: навч. посіб. / І.В.Малафіїк – К.: Кондор, 2009. – 406 с.
4. Нагаєв В.М.Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К., 2007.
5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2009.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К.: «Академвидав», 2006.

ЗАНЯТТЯ № 4

ТЕМА: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Мета: розкрити функції, особливості різних форм організації навчання, оволодіти методичними основами їх проведення.

Опорні поняття: форма організації навчання, викладання, учіння, базова компетентність, предметна компетентність, знання, уміння, навички, семінарське заняття, просемінар, практичне заняття, лабораторне заняття, індивідуальне заняття, консультація.

Зміст заняття

1. Семінарське заняття як форма організації навчання, його функції. Види і методика проведення семінарських занять.

2. Основні завдання практичних занять. Форми та методика проведення практичних занять.
3. Методика підготовки та проведення лабораторного заняття.
4. Дидактична мета, методика організації та проведення індивідуальних занять, консультацій.

Методичні вказівки

Функціонування навчального процесу можливе лише за умови поєднання змісту і методів навчання, яке здійснюється у формах організації навчання. Отже, працюючи над змістом заняття, необхідно ознайомитися з різними формами організації навчання у вищій школі, їх особливостями та функціями. Усвідомте, що форми організації навчання характеризуються різними способами взаємодії викладача зі студентами, різними шляхами керування діяльністю студентів, різним ступенем самостійності їх мислення. Так, семінар сприяє розвитку творчого мислення студентів, формуванню у них навичок публічного виступу, адже під час обговорення певної наукової проблеми вони навчаються формувати власну позицію, обстоювати її в навчальній дискусії. Важливо усвідомити керівну роль викладача, який своїми порадами, рекомендаціями сприяє вирішенню на семінарі навчальних і виховних завдань. Вивчаючи науково-методичну літературу, ознайомтеся з різними формами проведення семінарських занять, які склалися у практиці навчання, зверніть увагу, що не можна беззастережно надавати перевагу одній із форм семінару. У зв'язку з цим з'ясуйте чинники, від яких залежить її вибір.

Головне завдання практичного заняття полягає у формуванні професійних навичок і умінь студентів, що вимагає від викладача знання і дотримання методичних основ застосування методу вправ, розробки завдань різного ступеню складності.

Лабораторне заняття передбачає активну навчально-пізнавальну діяльність студентів, яка полягає у проведенні дослідів, експериментів з метою практичної перевірки окремих теоретичних положень з навчальної дисципліни.

Індивідуальні заняття, консультації спрямовані на підвищення рівня підготовки студентів, розкриття їхніх творчих здібностей.

Проаналізувавши науково-методичну літературу та власний досвід, упевніться, що ґрунтовна підготовка викладача до заняття є необхідною умовою його успішного проведення.

Завдання для самостійної роботи

1. Обґрунтувати умови ефективного проведення практичного заняття.
2. Сформулювати критерії, за якими ви оцінюєте продуктивність семінарських занять.
3. Розробити поради студентам «Як краще готуватися до семінарських занять».
4. Розробити план-конспект проведення семінару на тему «Педагогічна творчість».

Література

1. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К.: Знання, 2005.
2. Нагаєв В.М.Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К., 2007.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2009.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. Посібник. – К.: «Академвидав», 2006.

ЗАНЯТТЯ № 5

ТЕМА: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Мета: розкрити основи методичного керівництва самостійною та науково-дослідною роботою студентів.

Опорні поняття: самостійна робота студентів, навчально-дослідна робота, науково-дослідна робота, реферат, стаття, наукова доповідь, курсова робота, дипломна робота,

магістерська робота, індивідуальне навчально-дослідне завдання, наукова книга.

Зміст заняття

1. Сутність і значення самостійної роботи студентів.
2. Види та форми самостійної роботи студентів.
3. Шляхи удосконалення самостійної роботи студентів.
4. Зміст, види і форми науково-дослідної роботи студентів та методика її організації.
5. Методика роботи студента з навчальною та науковою літературою.

Методичні вказівки

Актуальність проблеми самостійної та науково-дослідної роботи студентів є беззаперечною, адже від організації та вибору її оптимальних форм значною мірою залежить ефективність навчально-виховного процесу.

У ході підготовки до заняття необхідно засвоїти сутність самостійної роботи студентів як діяльності, яка здійснюється за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача, але без його безпосередньої участі. Ознайомтеся з характеристикою різних видів самостійної роботи студентів, які класифікують за різними критеріями.

Вивчаючи питання про науково-дослідну роботу студентів, зверніть увагу, що у вищому навчальному закладі функціонують два основні її види: 1) навчально-дослідна робота (передбачена навчальним планом, її форми – написання рефератів, курсових і дипломних робіт, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань); 2) науково-дослідна (здійснюється з власної ініціативи студента поза навчальним процесом, передбачає участь у роботі проблемних груп, наукових гуртків, конкурсах, написання статей, тез доповідей тощо).

Усвідомте, що правильна організація самостійної та науково-дослідної роботи студентів забезпечує виконання важливого завдання вищої освіти – оволодіння студентами не лише глибокими науковими знаннями, а й методами самостійного і творчого їх здобуття, розвиток потреби у самоосвіті. Тож

з'ясуйте методичні основи планування, організації й управління самостійною та науково-дослідною роботою студентів.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити методичні рекомендації викладачам «Як досягти ефективності самостійної роботи студентів».
2. Визначити методичні основи реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні студентів ВНЗ.
3. Сформулювати міждисциплінарну наукову проблему та запропонувати способи інтегрування навчального матеріалу.

Література

1. Авраменко Н. Л. Науково-дослідна робота студентів як складова навчального процесу: стан, проблеми та шляхи удосконалення/ Н. Л. Авраменко // Безпека життєдіяльності. – 2011. – №5. С. 17-21.

2. Бойко Я. Організація самостійної роботи студентів у вищих педагогічних навчальних закладах/ Я. Бойко // Рідна школа. – 2009. – №10. – С. 19-23.

3. Буряк В. Самостійна робота як системоутворюючий елемент навчальної діяльності студентів / В. Буряк // Вища школа. – 2008. – №5. – С. 10-24.

4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К.: Знання, 2005.

5. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К., 2007.

6. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2009.

7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. Посібник. – К.: «Академвидав», 2006.

ЗАНЯТТЯ № 6

ТЕМА: МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ВНЗ

Мета: розкрити навчальне і виховне значення різних видів та форм контролю знань студентів, оволодіти методичними основами перевірки й оцінювання навчальних досягнень майбутніх фахівців.

Опорні поняття: контроль навчальних досягнень студентів, функції контролю, види контролю, форми контролю, вимоги до контролю знань студентів, методика проведення контрольних робіт, заліків, іспитів.

Зміст заняття

1. Значення та сутність контролю знань студентів.
2. Види та форми контролю знань студентів у вищій школі
3. Урахування профілю підготовки фахівців у різних формах контролю знань студентів.
4. Методика підготовки і проведення заліків.
5. Методика підготовки і проведення іспитів.

Методичні вказівки

Усвідомте, що діагностика й оцінювання знань та вмінь студентів є органічною складовою навчання. Контроль дає можливість викладачеві отримувати інформацію про результати навчально-пізнавальної діяльності студентів та вносити необхідні корективи у навчальний процес, стимулювати інтерес, самостійність, творчість студентів, сприяти формуванню у них професійно значущих мотивів учіння.

Вивчаючи тему, з'ясуйте сутність та особливості різних видів контролю, які використовуються у ВНЗ: поточного, проміжного, підсумкового.

Переконайтеся, що у процесі застосування різноманітних форм контролю навчальних досягнень студентів увага приділяється як інформативному аспекту знань, так і намаганням спонукати студентів творчо мислити, глибоко аналізувати педагогічні явища, формувати у них здатність до критичного мислення, потребу в постійній самоосвіті.

У процесі контролю доцільно дотримуватися критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів.

Проаналізувавши науково-методичну літературу та власний досвід, упевніться, що від організації контролю знань та вмінь студентів, вибору оптимальних його форм значною мірою залежить ефективність засвоєння змісту навчальної дисципліни і процесу підготовки майбутнього фахівця загалом.

Завдання для самостійної роботи

1. Сформулювати методичні вимоги, яких слід дотримуватися під час проведення консультацій до екзамену.
2. Розробити поради студентам щодо підготовки до іспитів.

Література

1. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К.: Знання, 2005.
2. Нагаєв В.М.Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К., 2007.
3. Оргинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К., 2009.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К.: «Академвидав», 2006.

ЗАНЯТТЯ № 7

ТЕМА: СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Мета: ознайомити з сутністю та класифікацією педагогічних технологій.

Опорні поняття: освітні технології, педагогічні технології, технології навчання, ознаки педагогічної технології, класифікація педагогічних технологій, педагогічний досвід.

Зміст заняття

1. Сутність і особливості педагогічної технології. Взаємозв'язок понять «освітні технології», « педагогічні технології», «навчальні технології».
2. Класифікація педагогічних технологій.
3. Характеристика технологій: проблемного навчання, дистанційного навчання, ігрових, групових, комп'ютерних.
4. Спільне і відмінне у поняттях «методика» і «педагогічна технологія».
5. Індивідуальність педагога і педагогічні технології.

Методичні вказівки

Працюючи над даною темою, усвідомте, що суттєві зміни, які відбуваються в системі вищої освіти, актуалізують проблему оволодіння викладачем сучасними педагогічними технологіями. Доцільно зосередити увагу на історичному аспекті розглядуваного питання, проаналізувавши, як відбувалася еволюція понять: «технології в освіті», «технологія навчання», «педагогічна технологія».

З метою формування цілісного уявлення про сучасні педагогічні технології рекомендуємо ознайомитися з підходом Т.С. Назарової (Педагогические технологии: новый этап эволюции? // Педагогика. – 1997.– №3).

Вивчаючи сутність педагогічної технології, зробіть ґрунтовний аналіз літературних джерел, зверніть увагу на основні ознаки педагогічної технології.

Оскільки в сучасній педагогічній теорії і практиці існує багато варіантів педагогічних технологій, варто ознайомитися з їх класифікацією. Продуктивною на сьогодні видається класифікація Г. К. Селевка (Современные образовательные технологии. – М., 1986).

Готуючись до заняття з даної теми, розгляньте особливості використання найпоширеніших у ВНЗ технологій, зокрема, технології модульного навчання, технології проблемного навчання, дистанційного навчання, інформаційних, групових, ігрових технологій.

Корисним у плані освоєння проблеми педагогічних технологій є вивчення й узагальнення педагогічного досвіду.

Завдання для самостійної роботи

1. Зробити порівняльний аналіз підходів до розкриття значення «педагогічна технологія» (подати у вигляді таблиці з посиланням на джерела).
2. Пояснити, чому педагогічний прийом – це середня ланка між метою і результатом педагогічної діяльності.
3. Визначити умови поєднання нормативних вимог до діяльності педагога з творчістю.
4. Охарактеризувати технології навчання, які застосовуються в межах предметної методики (за фахом).

Література

1. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М., 1989.
2. Бондарева К.І., Козлова О.Г. Педагогічний аналіз інноваційної діяльності вчителя: Науково-метод. посібник. – Суми, 2001.
3. Безрукава Л. Технології в освіті //Рідна школа.– лютий.– 2001. – С. 18-19.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчал. посібник. – К.: Академвидав, 2004.
5. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе. – М., 1989.
6. Назарова Т.С. Педагогические технологии: новый этап эволюции? // Педагогика. – 1997. – №3.
7. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навчал. посібник. – К., 2000.
8. Освітні технології: навчально-метод. посіб. /За ред. Пехоти О.М. – К.: А.С.К., 2001.
9. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. – М., 1986.
10. Педагогічні технології в неперервній освіті: Монографія / За ред. С.О.Сисоевої. – К.: Віпол, 2001.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Процес навчання у вищих закладах освіти сьогодні все більше спирається на самостійну, близьку до дослідницької діяльність студента.

Самостійна робота студентів з курсу спрямована на вивчення окремих методичних проблем вищої школи, осмислення різноманітності методичних основ викладання навчальних дисциплін, розвиток навичок пошукової роботи, професійного мислення студентів, формування в них власної педагогічної позиції, потреби в удосконаленні знань на теоретичному, методичному і технологічному рівнях.

Самостійна робота студентів містить елементи репродуктивної та творчої діяльності, пов'язаної з аналізом спостережень, власного досвіду, навчального процесу в ВНЗ, конкретних ситуацій з позицій педагогічної теорії та пошуком шляхів розв'язання методичних проблем викладання окремих навчальних предметів.

Тема 1. Нормативно-правові засади вищої освіти в Україні та методики викладання дисциплін за фахом (год – 3).

Тема 2. Реалізація принципів навчання у вищій школі з урахуванням специфіки навчальної дисципліни (год – 3).

Тема 3. Методичні основи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів (год – 3).

Тема 4. Методичні основи завоювання уваги студентів в навчальному процесі (год – 3).

Тема 5. Дидактична адаптація студентів-першокурсників: методичний аспект (год – 3).

Тема 6. Методи навчання як складова предмета методики викладання навчальної дисципліни за фахом (год – 3).

Тема 7. Виховна функція методів навчання студентів ВНЗ (год – 3).

Тема 8. Урахування профілю підготовки фахівців у різних формах контролю знань студентів (год – 3).

Тема 9. Методичні основи реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні студентів ВНЗ (год – 3).

Тема 10. Методичні основи формування критичного стилю мислення студентів (год – 3).

Тема 11. Інтерактивні методи навчання у професійній підготовці фахівців (год – 3).

Тема 12. Характеристика технологій навчання в межах предметної методики (за фахом) (год – 3).

Тема 13. Методика проведення ділових ігор в навчальному процесі вищої школи (год – 3).

Тема 14. Методичні основи формування у студентів потреби в самоосвіті (год – 3).

Тема 15. Методичні вимоги щодо використання засобів наочності у навчальному процесі (год – 3).

Тема 16. Індивідуальність викладача і педагогічні технології (год – 3).

Тема 17. Методичні вимоги до формування у студентів умінь і навичок роботи з науковою книгою (год – 2).

ЗРАЗОК МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ №1

1. До системи педагогічних наук належать:

1. Дидактика, психологія, вікова педагогіка, спеціальна педагогіка, методика вивчення окремих предметів, історія педагогіки.

2. Загальна педагогіка, вікова педагогіка, спеціальна педагогіка, методика вивчення окремих предметів, історія педагогіки.

3. Педагогіка дошкільних закладів, педагогіка школи, педагогіка вищої школи, педагогіка професійно-технічної освіти.

4. Загальна педагогіка, етика, естетика, вікова фізіологія, дошкільна педагогіка, школознавство, історія школи.

2. Які з наведених понять є методами науково-педагогічних досліджень?

1. Педагогічний експеримент.
2. Аналіз життєвих ситуацій.
3. Пізнавальні ігри.
4. Вивчення документації.
5. Аналіз та узагальнення педагогічного досвіду.
6. Змагання.
7. Заохочення і покарання.
8. Теоретичний аналіз.
9. Логіко-історичний аналіз.

3. Визначте неправильні вимоги до педагогічного спостереження серед запропонованих альтернатив.

1. Ранжування об'єктів спостереження.
2. Визначення об'єктів спостереження.
3. Формулювання завдань спостереження.
4. Передбачення очікуваних результатів спостереження.
5. Необхідність кількісного вимірювання результатів спостереження.
6. Обробка одержаних даних.
7. Фіксація результатів спостереження.
8. Планомірність і систематичність спостереження.
9. Швидкість реєстрації спостережуваних подій.

4. Метод педагогічного дослідження, який є активним методом перевірки нових ідей, пропозицій дослідника, підтвердженням або поширенням засобів ефективності в педагогічному процесі, називають... Виберіть правильну відповідь.

1. Моделюванням.
2. Спостереженням.
3. Педагогічним експериментом.
4. Вивченням передового педагогічного досвіду.
5. Педагогічним консиліумом.

5. Метод рейтингу використовується для ...

1. Одержання інформації про типовість тих чи інших явищ.
2. З'ясування думки студентів стосовно тих чи інших явищ.

3. Оцінювання тих чи інших сторін діяльності компетентними експертами.

6. Назвіть основні компоненти праці викладача ВНЗ.

1. Навчально-педагогічна діяльність.
2. Навчально-методична діяльність.
3. Організаційно-педагогічна діяльність.
4. Інформаційна діяльність.
5. Організаційно-методична діяльність.
6. Виховна робота зі студентами.
7. Науково-дослідна робота.
8. Комунікативна діяльність.

7. Назвіть основні компоненти структури педагогічної діяльності.

1. Гностичний.
2. Інформаційний.
3. Мотиваційно-стимулюючий.
4. Проектувальний.
5. Організаційний.
6. Регулятивний.
7. Комунікативний.
8. Конструктивний.

8. У структурі педагогічного професіоналізму виділяють такі складові компоненти:

1. Професіоналізм знань.
2. Професіоналізм способів діяльності.
3. Професіоналізм спілкування.
4. Професіоналізм самовдосконалення.
5. Педагогічна майстерність.

9. Знайдіть, в якому рядку усі перелічені подразники сприяють привертанню уваги студентів.

1. Раптовість, сила, тривалість, нерухомість.
2. Сила, контраст з фоном, нерухомість, раптовість.
3. Сила, монотонність, раптовість, зміна положення в просторі.
4. Раптовість, сила, зміна положення в просторі, контраст з фоном.

10. Визначте умови уважності студентів.

1. Продуманий педагогом зміст заняття, послідовність і доступність його викладу.

2. Прогалини в попередній підготовці студента.

3. Наявність нового у змісті заняття, яке не пов'язане зі старим.

4. Співвідношення нового і старого у змісті навчального матеріалу.

5. Швидка зміна вражень студентів.

6. Різноманітність форм і способів навчальної роботи.

7. Наявність надмірних труднощів у пізнавальній діяльності.

11. Виберіть із наведених ознак ті, що є рівнями спілкування.

1. Конвенційний.

6. Ігровий.

2. Діловий.

7. Вербальний.

3. Початковий.

8. Примітивний.

4. Організаційний.

9. Стандартизований.

5. Маніпулятивний.

10. Духовний.

12. Який рівень спілкування передбачає реалізацію його за допомогою різних «масок»? Виберіть правильну відповідь.

1. Духовний.

2. Стандартизований.

3. Маніпулятивний.

4. Діловий.

5. Конвенційний.

13. Який рівень спілкування здійснюється відповідно до прийнятих правил, обмежений певними, заздалегідь визначеними умовами? Виберіть правильну відповідь.

1. Духовний.

2. Конвенційний.

3. Діловий.

4. Стандартизований.

5. Маніпулятивний.

14. Який рівень спілкування передбачає організацію викладачем співрозмовника чи колективу для спільного виконання конкретного виду роботи. Виберіть правильну відповідь.

1. Маніпулятивний.
2. Діловий.
3. Стандартизований.
4. Конвенційний.
5. Духовний.

15. Який рівень спілкування характеризується такими ознаками: партнера сприймають як самооцінну особистість, відчувають радість від спілкування, глибоку зацікавленість до співрозмовника? Виберіть правильну відповідь.

1. Стандартизований.
2. Духовний.
3. Маніпулятивний.
4. Діловий.
5. Конвенційний.

16. Який стиль спілкування передбачає беззаперечне підкорення вихованця або колективу владній особистості? Виберіть правильну відповідь.

1. Ліберальний.
2. Демократичний.
3. Авторитарний.
4. Дистанційний.
5. Біоенергетичний.

17. Який стиль спілкування передбачає врахування думки і волі колективу? Виберіть правильну відповідь.

1. Ліберальний.
2. Демократичний.
3. Мобільний.
4. Пермісивний.

18. Який стиль спілкування передбачає вияв байдужості, безпринципності у ставленні до вихованців, невтручання в їх життєдіяльність? Виберіть правильну відповідь.

1. Ліберальний.
2. Авторитарний.
3. Демократичний.
4. Байдужий.

19. Визначте основні етапи спілкування.

1. Вибір доцільних методів і засобів спілкування.

2. Моделювання очікуваного спілкування.
3. Визначення засобів заохочення та покарання.
4. Керівництво спілкуванням.
5. Аналіз результатів спілкування.
6. Організація початкового етапу спілкування.

20. Педагогічна техніка – це:

1. Показник рівня майстерності педагога.
2. Складова частина конкретної педагогічної технології.
3. Послідовність реалізації моделі педагогічної діяльності.
4. Сукупність прийомів і засобів, спрямованих на чітку й ефективну організацію навчальних занять.

21. Який компонент психологічної структури педагогічної діяльності передбачає вивчення вікових та індивідуальних особливостей студентів, основ навчально-виховного процесу у ВНЗ, знання ефективних способів і форм педагогічного впливу на студентів? Виберіть правильну відповідь.

1. Проектувальний.
2. Конструктивний.
3. Гностичний.
4. Комунікативний.

22. Який компонент психологічної структури педагогічної діяльності передбачає добір і композицію змісту навчального матеріалу, планування діяльності студентів, яка забезпечує засвоєння навчальної інформації? Виберіть правильну відповідь.

1. Проектувальний.
2. Гностичний.
3. Конструктивний.
4. Організаційний.

23. Який компонент психологічної структури педагогічної діяльності передбачає встановлення педагогічно доцільних стосунків зі студентами? Виберіть правильну відповідь.

1. Організаційний.
2. Конструктивний.
3. Комунікативний.

24. Твердження, що всі компоненти психологічної структури педагогічної діяльності автономні, є

1. Правильним.
2. Неправильним.

25. У студентському віці спостерігаються піки в розвитку таких психічних функцій... Виберіть правильну відповідь.

1. Пам'ять, увага, мислення.
2. Пам'ять, мислення.
3. Мислення, увага.

26. У студентському віці спостерігаються спади в рівнях розвитку таких психічних функцій... Виберіть правильну відповідь.

1. Увага.
2. Мислення.
3. Пам'ять.

27. Визначте поняття, сутність якого така: здатність до розуміння й відчуження психічного стану партнера, співпереживання, бажання йому допомогти.

1. Емпатія.
2. Перцепція.
3. Уважність.
4. Толерантність.

28. Уміння «читати за виразом обличчя» це... Виберіть правильну відповідь.

1. Соціальна перцепція.
2. Емпатія.
3. Уважність.
4. Спостережливість.

29. Продуктивним є те навчання і виховання, яке дає можливість особистості отримати соціально-статусну чи матеріальну користь у майбутньому – це основний стереотип педагогічної парадигми... Виберіть правильну відповідь.

1. Розвивального навчання.
2. Гуманістичної.
3. Прагматичної.

30. Успішне навчання ґрунтується на внутрішній мотивації, а не на примусі - це основний стереотип парадигми... Виберіть правильну відповідь.

1. Розвивального навчання.
2. Гуманістичної.
3. Прагматичної.

ЗРАЗОК МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ №2

1. Що вивчає дидактика вищої школи? Із запропонованих відповідей виберіть правильну.

1. Дидактика вищої школи вивчає методи викладання конкретних дисциплін.

2. Дидактика вищої школи – це наука, що досліджує особливості діяльності викладача ВНЗ.

3. Дидактика вищої школи – це галузь педагогіки, яка розробляє закономірності, принципи, форми, методи і засоби навчання у ВНЗ.

4. Правильної відповіді немає.

2. Які питання розглядаються у межах дидактики вищої школи? Із запропонованих відповідей виберіть правильну.

1. Мета і завдання навчання, сутність навчання, зміст освіти, методи навчання, організаційні форми навчання, закономірності і принципи навчання у вищій школі.

2. Фактори і закономірності формування молодого людини в умовах вищої школи.

3. Закономірності організації професійно-педагогічної діяльності викладача ВНЗ.

4. Процес засвоєння знань студентами, формування у них умінь, навичок необхідних для підготовки майбутніх фахівців.

3. З якими науками безпосередньо пов'язана дидактика вищої школи?

1. Філософія.

2. Вікова фізіологія.

3. Історія.

4. Література.

5. Вікова і педагогічна психологія.

6. Фахові методики.

7. Соціологія.

4. Серед запропонованих тверджень виберіть правильні:

1. Зміст освіти – явище стійке і незмінне.

2. Поняття методу і засобу в дидактиці мають ідентичний характер.

3. Принципи навчання виводяться із закономірностей навчання.

4. Індукція здійснюється за схемою «від одиничного до загального».

5. Дайте визначення поняття «мотив навчання». Із запропонованих відповідей виберіть правильну.

1. Мотиви навчання – це заходи, які спрямовані на активізацію навчальної діяльності студентів.

2. Під мотивами навчання необхідно розуміти внутрішні психологічні сили, які стимулюють навчально-пізнавальну діяльність студента.

3. Мотиви навчання – це ті фактори, які сприяють оптимальній організації діяльності студентів у процесі навчання.

6. Об'єктивні, суттєві, постійні зв'язки між педагогічними явищами, реалізація яких забезпечує розвиток процесу навчання по висхідній лінії – це:

1. Принципи навчання.

2. Правила навчання.

3. Закономірності навчання.

7. Що слід розуміти під засобами навчання? Виберіть правильну відповідь.

1. Засоби навчання – це джерело одержання знань, формування умінь.

2. Засоби навчання – це способи роботи викладача, за допомогою яких студенти засвоюють знання.

3. Засоби навчання – це способи взаємопов'язаної діяльності викладача та студентів, спрямованої на засвоєння студентами знань.

4. Засіб навчання – це зовнішній вияв узгодженої діяльності викладача та студентів.

5. Засоби навчання – це предмети матеріальної та духовної культури, які використовуються у процесі навчання.

8. Двобічний і керований процес спільної діяльності викладача і студентів, спрямований на розв'язання завдань

підготовки спеціаліста вищої кваліфікації – це... Виберіть правильну відповідь.

1. Навчання.
2. Виховання.
3. Освіта.
4. Самоосвіта.

9. Єдність викладання й учіння – це ... навчання. Виберіть правильну відповідь.

1. Суперечність.
2. Метод.
3. Принцип.
4. Закономірність.

10. У чому полягає сутність поняття «освіта»? Із запропонованих відповідей виберіть правильну.

1. Освіта – це цілеспрямований і організований процес формування особистості, що здійснюється в навчально-виховних закладах.

2. Освіта – двобічний процес взаємозв'язаної діяльності викладача і студентів, спрямований на набуття студентами відповідних компетенцій.

3. Освіта – процес і результат оволодіння знаннями, уміннями, навичками, формування якостей особистості, необхідних для подальшої професійної діяльності.

11. Основні положення, які визначають зміст, організаційні форми і методи навчального процесу відповідно до його загальних цілей і закономірностей, називають ... Виберіть правильну відповідь.

1. Прийомами навчання.
2. Законами навчання.
3. Принципами навчання.
4. Дидактичними категоріями.

12. До істотних ознак поняття «принципи навчання» не належать:

1. Дидактична категорія.
2. Керівна ідея.
3. Система вимог.
4. Спосіб досягнення мети.

5. Якісні зміни.
6. Кількісні зміни.

13. Сутнісними ознаками поняття «освіта» є:

1. Процес.
2. Двобічний процес.
3. Результат.
4. Правило поведінки.
5. Дидактична категорія.
6. Оволодіння знаннями.
7. Система.

14. Визначте компоненти змісту освіти у вищій школі, обравши правильну відповідь.

1. Поняття, терміни, факти, закони і закономірності, правила, наукова картина світу.
2. Знання, уміння, навички, необхідні для відповідної професійної діяльності.
3. Система знань, способи діяльності, досвід емоційно-ціннісного ставлення до знань, досвід творчої діяльності.
4. Система знань, способи діяльності, досвід практичної діяльності, досвід творчої діяльності.
5. Кваліфікації, напрями, спеціальності, за якими здійснюється підготовка фахівців у ВНЗ.

15. Розкрийте сутність поняття «навчальний план». Із запропонованих відповідей оберіть правильну.

1. Навчальний план – основний нормативний документ вищого навчального закладу, який встановлює перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, форми проведення занять та підсумкового контролю, зміст і форми державної атестації, визначає графік навчального процесу.
2. Навчальний план – державний документ, в якому визначено зміст освіти з окремої навчальної дисципліни з виділенням розділів, тем, кількості годин на їх вивчення.
3. Навчальний план – це державний документ, в якому подано характеристику змісту навчання з різних дисциплін, які вивчаються у ВНЗ.

16. Розкрийте сутність поняття «навчальна програма». Із запропонованих відповідей виберіть правильну.

1. Навчальна програма – це державний документ, який містить зміст, структуру та обсяг конкретної навчальної дисципліни.

2. Навчальна програма подає методичні рекомендації щодо викладання конкретної навчальної дисципліни.

3. Навчальна програма – це книга, в якій розкривається зміст навчального матеріалу з певного предмета.

17. Назвіть принципи побудови навчальних програм. Виберіть правильну відповідь.

1. Принципи гуманізму, демократизму.

2. Принципи систематичності та послідовності, науковості, доступності.

3. Принципи лінійності, концентричності, модульності.

18. До якого педагогічного поняття зараховують способи роботи викладача і студентів, що сприяють оволодінню студентами знаннями, вміннями, навичками? Оберіть правильну відповідь.

1. Форми організації навчання.

2. Зміст освіти.

3. Принципи навчання.

4. Методи навчання.

5. Засоби навчання.

19. Виберіть варіант відповіді, в якому наведена класифікація методів навчання на основі характеру пізнавальної діяльності студентів:

1. Словесні, наочні та практичні методи.

2. Методи стимулювання та мотивації навчальної діяльності, методи організації і здійснення навчальної діяльності, методи контролю та самоконтролю.

3. Пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод, проблемний виклад, частково-пошуковий та дослідницький методи.

4. Перцептивні, гностичні, логічні методи та методи самоуправління навчальними діями.

20. Який метод навчання визначають як спосіб організації навчальної діяльності, що передбачає відтворення студентами раніше отриманих знань? Виберіть правильну відповідь:

1. Пояснювально-ілюстративний метод навчання.
2. Репродуктивний метод навчання.
3. Частково-пошуковий метод навчання.
4. Проблемний виклад.

21. Діяльність викладача, який застосовує частково-пошуковий метод навчання, полягає у...

1. Створенні проблемної ситуації.
2. Керівництві міркуванням учнів над проблемним матеріалом.
3. Керівництві аргументацією гіпотези.
4. Здійсненні пошуку хиб у гіпотезі.
5. Узагальненні результатів пошукової діяльності.
6. Керівництві закріпленням нових знань.
7. Розподілі навчального матеріалу на невеликі порції.
8. Роз'ясненні основних характеристик поняття.

22. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності студентів включають.

1. Словесні методи.
2. Психологічні методи.
3. Наочні методи.
4. Педагогічні методи.
5. Практичні і проблемно-пошукові методи.
6. Індуктивно-дедуктивні методи.

23. Назвіть особливості дедуктивного методу.

1. Сприяють швидкому вивченню навчального матеріалу.
2. Є доцільним, коли навчальний матеріал має переважно фактичний характер.
3. Активно розвиває абстрактне мислення.
4. Потребує більше часу на вивчення нової теми.
5. Є корисним у процесі вивчення теоретичного матеріалу.

24. Із перерахованих тверджень виберіть ті, які належать до методів контролю.

1. Письмовий контроль.
2. Графічний контроль.
3. Лабораторно-практичний контроль.
4. Мотивація.
5. Семінарські заняття.

6. Управління навчанням.
7. Індивідуальне опитування.
8. Письмовий залік.
9. Програмований контроль.
10. Усний самоконтроль.

25. Назвіть загальні принципи контролю і діагностики успішності.

1. Своєчасність.
2. Об'єктивність.
3. Систематичність.
4. Демократизм.
5. Гласність.
6. Гуманізм.
7. Принциповість.
8. Послідовність.
9. Незалежність.
10. Правильність.

26. У дидактиці переважають закони:

1. Динамічні.
2. Статичні.

27. Назвіть основні моделі освіти. Виберіть правильні відповіді.

1. Дистанційна.
2. Державно-відомча організація.
3. Розвивального навчання.
4. Традиційна.
5. Позашкільна.
6. Раціоналістична.
7. Болонська.
8. Заочна.
9. Феноменологічна.
10. Неінституційна.

28. Яка модель освіти передбачає персональний характер навчання, створення умов для саморозвитку особистості? Виберіть правильну відповідь.

1. Розвивального навчання.
2. Феноменологічна.

3. Традиційна.
4. Самоосвіта.

29. Прихильники якої моделі освіти стверджують, що будь-яка освітня програма може бути переведена в «поведінковий репертуар» знань, умінь і навичок? Виберіть правильну відповідь:

1. Неінституційна.
2. Традиційна.
3. Раціоналістична.
4. Позашкільна.

30. Навчання, провідним принципом якого є наскрізна професійна спрямованість, називається... Виберіть правильну відповідь.

1. Фаховим.
2. Контекстним.
3. Компетентнісним.
4. Практичним.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З КУРСУ

1. Компетентнісний підхід до професійної освіти. Показники якості вищої освіти.
2. Методика викладання як галузь педагогічної науки. Зв'язок методики з іншими науками.
3. Предмет та цілі методики викладання навчальної дисципліни.
4. Наукові засади методики викладання навчальних дисциплін у ВНЗ.
5. Методологічні засади методики викладання навчальних дисциплін у ВНЗ.
6. Логічні засади методики викладання навчальних дисциплін.
7. Науково-педагогічні засади методики викладання навчальних дисциплін у ВНЗ. Реалізація принципів навчання у вищій школі з урахуванням специфіки навчальної дисципліни.

8. Психолого-педагогічні засади методики викладання навчальних дисциплін у вищій школі.
9. Нормативно-правові засади методики викладання навчальних дисциплін у ВНЗ. Характеристика Закону України «Про вищу освіту».
10. Педагогічні парадигми в теорії та практиці професійної підготовки фахівців.
11. Сутність професійно-педагогічної діяльності. Функції викладача ВНЗ.
12. Основні компоненти структури педагогічної діяльності.
13. Характеристика компонентів праці викладача ВНЗ.
14. Сутність та види навчально-методичної діяльності викладача ВНЗ.
15. Професіоналізм діяльності педагога: сутність та структура.
16. Поняття педагогічної майстерності.
17. Саморегуляція в роботі викладача ВНЗ.
18. Роль уваги суб'єктів педагогічної взаємодії. Методичні прийоми завоювання уваги студентів у навчальному процесі.
19. Соціально-психологічні особливості студентської молоді. Типологія сучасного студентства в психолого-педагогічній літературі.
20. Соціально-педагогічна адаптація молоді у вищому навчальному закладі.
21. Дидактична адаптація студентів-першокурсників. Роль і завдання викладача у даному процесі.
22. Сутність та функції професійно-педагогічного спілкування.
23. Характеристика рівнів педагогічного спілкування.
24. Характеристика стилів педагогічного спілкування.
25. Бар'єри у спілкуванні викладача зі студентами, шляхи їх подолання.
26. Методичні основи організації ефективного спілкування викладача зі студентами.
27. Аналіз науково-педагогічних засад різних моделей освіти. Основні напрями розвитку сучасної освіти.
28. Зв'язок дидактики та методики викладання. Об'єкт, предмет, функції дидактики і предметних методик.

29. Актуальні проблеми дидактики і методики викладання навчальних дисциплін у ВНЗ.
30. Сутність та структура процесу навчання у вищій школі.
31. Поняття дидактичних законів і закономірностей та їх характеристика.
32. Поняття змісту освіти. Основні напрями оновлення змісту освіти у вищій школі.
33. Характеристика документів, які закріплюють зміст освіти у вищих навчальних закладах.
34. Методи навчання як складова предмета методики викладання навчальної дисципліни за фахом.
35. Поняття методів навчання. Класифікація методів навчання. Сучасні вимоги до методів навчання у вищій школі.
36. Характеристика методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів.
37. Характеристика методів стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів.
38. Характеристика мотивів учіння студентів.
39. Характеристика методів контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності студентів.
40. Особливості та функції навчального діалогу. Методика організації навчального діалогу.
41. Методика підготовки педагога до ефективної реалізації методів навчання.
42. Характеристика інтерактивних методів навчання у професійній підготовці фахівців.
43. Основні прийоми створення проблемної ситуації на навчальних заняттях з дисципліни за фахом.
44. Методичні основи реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні студентів ВНЗ.
45. Методичні основи формування критичного стилю мислення студентів.
46. Виховна функція методів навчання студентів вищих навчальних закладів.
47. Особливості та ознаки лекційно-практичної системи навчання у вищій школі.

48. Лекція як форма організації навчання у ВНЗ. Функції лекції. Види лекцій.
49. Технологія підготовки викладача до лекції. Вимоги до методики читання лекції.
50. Семінарське заняття як форма організації навчання, його функції. Види і методика проведення семінарських занять.
51. Основні завдання практичних занять. Форми та методика проведення практичних занять.
52. Методика підготовки та проведення лабораторного заняття.
53. Методика організації та проведення індивідуальних занять, консультацій.
54. Сутність, види і форми самостійної роботи студентів.
55. Дидактичні умови організації самостійної роботи студентів.
56. Зміст, види і форми науково-дослідної роботи студентів та методика її організації.
57. Методика роботи студента з навчальною та науковою літературою.
58. Значення та сутність контролю знань студентів з навчальної дисципліни.
59. Види та форми контролю знань студентів у вищій школі.
60. Методика підготовки і проведення заліків, іспитів з навчальної дисципліни.
61. Урахування профілю підготовки фахівців у різних формах контролю знань студентів.
62. Сутність та особливості педагогічної технології.
63. Ознаки педагогічної технології.
64. Класифікація педагогічних технологій.
65. Навчальні технології у вищій школі.
66. Технологія проблемного навчання у вищій школі.
67. Групові технології навчання у ВНЗ.
68. Ігрові технології навчання у вищій школі.
69. Методика організації ділових ігор у навчальному процесі вищої школи.
70. Технологія дистанційного навчання.
71. Технологія модульного навчання у вищій школі.
72. Комп'ютерні технології навчання.
73. Педагогічна технологія і методика.

74. Індивідуальність викладача і педагогічні технології.

75. Характеристика технологій навчання в межах предметної методики (за фахом).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абдулина О. А. *Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования* / О. А. Абдулина. – М. : Просвещение, 2004. – 208 с.

2. Авдеева І. М. *Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи : навч. посіб. / І. М. Авдеева. – К. : Професіонал, 2007. – 294 с.*

3. Автамонов П. П. *Технологія педагогічного успіху : навч. посіб. / П. П. Автамонов. – К. : Київ, ун-т, 2002. – 180 с.*

4. Алексюк А. М. *Методи навчання і методи учіння / А. М. Алексюк. – К. : Знання, 1980. – 48 с.*

5. Алексюк А. М. *Педагогіка вищої школи : курс лекцій: модульне навчання / А. М. Алексюк. – К. : ІСДО, 1993. – 220 с.*

6. Алексюк А. М. *Педагогіка вищої освіти України. Історія, теорія / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.*

7. Бабанский Ю. К. *Проблемы повышения эффективности педагогических исследований : Дидактический аспект / Ю. К. Бабанский. – М. : Педагогика, 1982. – 192 с.*

8. Беспалько В. П. *Педагогика и прогрессивные технологии обучения / В. П. Беспалько. – М, 1995. – 336 с.*

9. Беспалько В. П. *Слагаемые педагогической технологии / В. П. Беспалько. – М : Педагогика, 1989. – 192 с.*

10. Бех І. Д. *Виховання особистості: Сходження до духовності: наук. видання / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2006. – 272 с.*

11. Букатов В. М. *Педагогические таинства дидактических игр: учебно-метод. пособие. : 2-е изд., испр. и доп / В. М. Букатов. – М. : Флинта, 2003. – 96 с.*

12. Буряк В. К. Керування самостійною роботою студента / В. К. Буряк // Вища школа. – 2001. – № 4-5. – С. 16–22.
13. Буряк В. К. Самостійна робота як системоутворюючий елемент навчальної діяльності студентів / В. К. Буряк // Вища школа. – 2008. – № 5. – С. 10–24.
14. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: навч. посіб. / Н. Ю. Бутенко. – К. : КНЕУ, 2005. – 336 с.
15. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч.-метод, посіб. / Г. П. Васянович. – Л. : Норма, 2005. – 344 с.
16. Введение в научное исследование по педагогике / под ред. В. И. Журавлева. – М. : Педагогика, 1988. – 237 с.
17. Вергасов В. М. Активизация познавательной деятельности студентов в высшей школе / В. М. Вергасов. – К. : Высшая школа, 1985. – 174 с.
18. Вища освіта і Болонський процес: навч. посібник для студентів ВНЗ. – К. : Знання України, 2006. – 440 с.
19. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підруч. за модульно-рейтинговою системою навч. / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 384 с.
20. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підруч. за модульно-рейтинговою системою навч. / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 384 с.
21. Галузинський В. М. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. – К. , 1995. – 168 с.
22. Гликман И. З. Управление самостоятельной работой студентов (системное управление) : учеб. пособие / И. З. Гликман. – М. : Логос, 2002. – 24 с.
23. Гончаренко С. У. Методика як наука / С. У. Гончаренко. – Хмельницький : Вид-во ХГПК, 2000. – 30 с.
24. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.

25. Гусак П. М. Підготовка вчителя : технологічні аспекти / П. М. Гусак. – Луцьк : Вежа, 1999. – 278 с.
26. Демченко О. Дидактична система організації самостійної роботи студентів / О. Демченко // Рідна школа. – 2005. – № 8. – С. 68–70.
27. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.). – К. : Райдуга, 1994 р. – 61 с.
28. Добрович А. В. Воспитателю о психологии и психогигиене общения : кн. для учителей и родителей / А. В. Добрович. – М. : Просвещение, 1987. – 207 с.
29. Дубасенюк О. А. Методичні рекомендації керівнику академічної групи з виховної роботи педуніверситету / О. А. Дубасенюк. – Житомир, 2000. – 56 с.
30. Елканов С. Б. Основы профессионального самовоспитания будущего учителя / С. Б. Елканов. – М. : Просвещение, 1989. – 198 с.
31. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
32. Изард К. Психология эмоций / К. Изард. – СПб. : Питер, 2000. – 464 с.
33. Ильин Е. П. Эмоции и чувства / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2001. – 752 с.
34. Інтерактивні методи навчання : навч. посіб. / за заг. ред. П. Шевчука, П. Фенриха. – Щецін : вид-во У8АР. – 137 с.
35. Кічук Н. В. Творча особистість вчителя : педагогічні засади формування. Навч. посіб. / Н. В. Кічук. – Ізмаїл, держ. пед. ін-т.: МПП «Принт майстер», 1999. – 196 с.
36. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике / М. В. Кларин. – Рига, 1995. – 180 с.
37. Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно–методическое обеспечение / В. А. Козаков. – К. : Вища школа, 1990. – 248 с.

38. Костюк Г. С. Навчально–виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. – К. : Вища школа, 1989. – 40 с.
39. Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття / В. Г. Кремень // Вища школа. – №6. – 2002. – С. 9–17.
40. Кузьмина Н. В. Методы системного исследования педагогической деятельности. Учеб. пособие / Н. В. Кузьмина. – Л. : ЛГУ, 1980. – 172 с.
41. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. – К. : Знання, 2005. – 488 с.
42. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посібник / за заг. ред. В. І. Лозової. – Х. : «ОВС», 2006. – 496 с.
43. Лернер И. Я. Процесе обучения и его закономерности / И. Я. Лернер. – М. : Знание, 1980. – 80 с.
44. Логвинов И. И. Дидактика : от здравого смысла к научной теории / И. И. Логвинов. – М. : Нар. образов., 2003. – 224 с.
45. Малафіїк І. В. Дидактика: навч. посіб. / І. В. Малафіїк. – К. : Кондор, 2009. – 406 с.
46. Маригодов В. К. Педагогика и психология : Аспекты активизации творчества и готовности к профессиональной деятельности: учеб. пособие / В. К. Маригодов – К. : Професіонал, 2005. – 192 с.
47. Мороз І. В. Педагогічні умови запровадження кредитно–модульної системи організації навчального процесу : монографія / І. В. Мороз. – К. : Т–во «Освіта України», КОО, 2005. –196 с.
48. Мусотов С. О. Сучасний вчитель як суб'єкт педагогічної комунікації. Книга для вчителя / С. О. Мусотов, В. Л. Зливков, Н. Н. Хомутіннікова. – К. : Наукова думка, 2003. – 96 с.
49. Навчальний процес у вищій педагогічній школі : навчальний посібник. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2001. – 337 с.
50. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: навчальний посібник. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2001. – 337 с.

51. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / В. М. Нагаєв. – К., 2007. – 222 с.
52. Національна доктрина розвитку освіти // Офіційний вісник України. – №16. – 2002. – С. 12–24.
53. Національна доктрина розвитку освіти України ХХІ століття // Освіта України. – 2001. – 29. – С. 4–6.
54. Новые педагогические и инфомационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров. Под ред.Е. С. Полат. – М. : Издательский центр «Академия», 2002. – 272 с.
55. Образовательные технологии: Из опыта развития глобального мышления учащихся / под ред. Ю. Н. Кулюткина, Э. Б. Спасской. – СПб. : КАРО, 2001. – 152 с.
56. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / В. Л. Ортинський. – К., 2009. – 472 с.
57. Освітні технології: навч.-метод. посібник / за заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.
58. Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики. Т. 1. / В. Ф. Паламарчук. – К. : Освіта України, 2006. – 420 с.
59. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; за ред. З. Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 495 с.
60. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища шк., 1997. – 349 с.
61. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : монографія / за ред. С. О. Сисоевої. – К. : ВПОЛ, 2001. – 50 с.
62. Подмазин С. И. Личностно–ориентированное обучение : Социально–философское исследование / С. И. Подмазин. – Запорожье : Просвита, 2000. – 250 с.
63. Рудницька О. П. Основи педагогічних досліджень / О. П. Рудницька, А. Г. Болгарський, Т. Ю. Свистельнікова. – К. : Експрес – об'ява, 1998. – 143 с.

64. Самылкина Н. Н. Современные средства оценивания результатов обучения / Н. Н. Самолкина. – М. : БИНОМ, 2007. – 172 с.
65. Селевко Г. К. Образовательные технологии : учебное пособие / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
66. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: тендерні аспекти / С. Д. Максименко, Л. М. Карамушка, Т. В. Зайчикова та ін. – К. : Міленіум, 2004. – 264 с.
67. Сікорський П. І. Теорія і методика диференційованого навчання : монографія / П. І. Сікорський. – Львів : Сполом, 2000. – 421 с.
68. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі [Текст] : для студентів–магістрів / З. І. Слєпкань ; Національний педагогічний ун–т ім. М. П. Драгоманова. – К. : НПУ, 2000. – 210 с.
69. Стефановская Т. А. Педагогика: наука и искусство. Курс лекций. Учебное пособие для студентов, преподавателей, аспирантов / Т. А. Стефановская. – М. : Совершенство, 1998. – 368 с.
70. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – 2-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2010. – 456 с.
71. Шейко В. М. Організація та методика науково–дослідницької роботи / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К., 2002.
72. Янушкевич Ф. Технология обучения в системе высшего образования : пер. с польс. / Ф. Янушкевич. – М. : Высшая школа, 1986. – 253 с.

Для заметок

Навчально-методичне видання

Корміна Лариса Іванівна

**Методика викладання дисциплін за фахом
у вищих навчальних закладах**

Методичні рекомендації до курсу

Друкується в авторській редакції

Формат 60x84 ¹/₁₆. Обсяг 3,02 ум. друк. арк., 3,01 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. 253. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Бойка, 1, тел. (0332) 29-90-65).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.